

S'acosta finalment la derrota de l'Estat Islàmic?

Els atacs terroristes a Occident fan que l'Estat Islàmic sembli més fort que mai. La realitat, però, és que les forces aliades estan a punt de derrotar l'organització al seu territori central. Fonts sobre el terreny informen que el califat s'està desintegrant.

Christoph Reuter
© Der Spiegel

La situació s'ha anat calmant a la ciutat més gran del califat, diu l'informant de Mossul. Havia passat un quant temps als afores de la ciutat, de vegades desplaçant-se a peu, per poder passar detalls des de l'interior de l'Estat Islàmic (EI), com havia fet sovint. "Quan la batalla de Faluja encara estava activa, des dels altaveus de la mesquita es feien crides com a mínim cinc cops al dia perquè la gent s'afegís al combat. L'estat s'imposaria, declaraven els homes. Deien que tenien milers de combatents a la ciutat, tones de munició i armes, i que Faluja no podia caure. D'ençà que Faluja va caure, no hi ha hagut més crides".

A final de juny, l'exèrcit iraquiana, juntament amb combatents de tribus sunnites i membres de milícies xiïtes, van alliberar aquesta ciutat propera a Bagdad dels islamistes. Va ser la derrota més gran de l'EI fins ara, que fa mesos que va perdent en tots els fronts.

Les darreres setmanes hi ha hagut atacs a Istanbul, Dacca, Bagdad, Beirut,

Niça, Ansbach i fins i tot en un tren regional a prop de Würzburg amb bombes, fusells automàtics i una destrat. Això ha provocat, certament, que l'EI sembli més fort i més perillós que mai a ulls occidentals, però l'onada de terror simplement ha coincidit amb esdeveniments al nucli de territori de l'EI.

Creix la pressió

La veritat és que la pressió va creixent al califat, tant a Síria com a l'Iraq. És imminent una ofensiva contra Mossul, mentre les forces liderades pels kurds s'acosten al segon bastió de l'EI, Raqqa. I a Líbia les tropes governamentals avancen en direcció a Sirte, controlada per l'EI, amb el suport aeri dels Estats Units. Tots aquests fets poden haver contribuït a l'augment dràstic del nombre d'atacs recents de l'EI.

La imatge que obtenim de les fonts, que arrisquen la vida per oferir informació d'aquestes regions, és la d'un poder en declivi, vacil·lant entre la retirada i l'engany. Les persones que hi ha en diverses zones sota el control de l'EI informen totes que l'organització terrorista encara té controlada la població que

LA BATALLA DE FALUJA. Forces de seguretat iraquianes s'acostaven a Faluja per recuperar-la, el 30 de maig passat. A sota, a l'esquerra, famílies iraquianes es reuneixen fora d'un camp militar de l'Exèrcit iraquian prop de Faluja (3 de juny) després d'haver estat desplaçades durant els combats. A la dreta, les tropes celebren la victòria (28 de juny).

hi viu. Però, atès que el control i la por són realment els únics instruments de domini que té a la seva disposició, cada derrota militar suposa un cop més dur.

“Els combatents semblen frustrats i per primera vegada se'ls veu espantats”, informa un home que es troba en una zona pròxima a la ciutat de Hawija, situada al sud de Kirkuk, a l'Iraq. “N'hi ha que ja envien la família a Mossul. De les persones de la zona que es van unir a l'EI, moltes diuen que se'n penedeixen, que els van enganyar o els van forçar a unir-s'hi. Si el Govern de Bagdad els prometés una amnistia, podrien trobar la manera d'arribar a les posicions de l'exèrcit i evitar caure a les urpes de les sanguinàries milícies xiïtes”.

Les mateixes persones que van valdre's del seu poder com a membres de l'EI quan l'organització feia progressos el 2014 per saquejar la nevera i els microones de les cases dels seus veïns que havien fugit ara també són refugiats. “A Hawija, un *daeshi* –com s'anomenen en àrab els defensors de l'EI– “va oferir →

→ un joc complet de mobles al mercat per 20 dòlars, però segur que en valia 700”, explica l’informant de la zona. Hi ha qui intenta marxar definitivament del califat, diu, fent cap al nord, a les regions kurdes. Ningú, però, va cap al sud. Segons l’home, allà les tropes xiïtes maten qualsevol que hagi estat amb l’EI.

Com més va, més enganys

A mesura que el variat assortiment d’aliances entre milícies kurdes i xiïtes, l’exèrcit iraquí i les forces aèries nord-americanes torna a capturar una zona controlada per l’EI, la policia religiosa omnipresent de l’EI, la Hisba, cada cop enganya més en el seu esforç per mantenir el control. La música i el tabac fa temps que estan prohibits, i una dona només pot sortir de casa amb el nicab, el vel integral, i acompanyada del seu marit o d’un parent home. Ara els islamistes fins i tot han prohibit portar peces de roba vermelles.

“El vermell és un color de celebració i, per tant, està prohibit”, diu el resident a Mossul. “I a classe de matemàtiques a l’escola, el signe de sumar no es pot fer servir. És una creu cristiana, diuen. Ara s’ha d’escriure: ‘1 més 1, si Déu vol, és 2’. Els qui fan servir el caràcter antic s’arrisquen a ser castigats. Les samarretes o les banderes que porten una creu allà on sigui –l’escut del Barça, per exemple– estan estrictament prohibides”.

Aquestes mesures semblen intents extravagants per mantenir el control al territori que controlen, encara que aquest control vagi disminuint a causa de la pressió militar exterior. El fet és que el poder de l’EI s’està afeblint i les normatives excessives no hi ajudaran; a tot estirar, poden donar la impressió que l’organització es manté forta.

LES SAMARRETES ESTAN ERICTAMENT PROHIBIDES EN ZONES CONTROLADES PER L’ESTAT ISLÀMIC PEL SIMPLE FET DE PORTAR UNA CREU, COM LA DE L’ESCUT DEL BARÇA

La vigilància total i ininterrompuda ha estat des de fa temps una font central de poder per a l’EI, cosa que l’ha ajudat a conquerir i mantenir el control sobre un territori extens. Al començament, els seus combatents vigilaven àmpliament totes les zones que l’EI volia capturar. Després enganyaven la gent del lloc respecte a la seva identitat i les seves intencions reals. Finalment, aixafaven tota resistència amb una ostensible i despietada crueltat.

La religió sempre ha servit a l’EI com un mitjà propagandístic per a una finalitat. Els líders de l’EI han fet servir l’islam per atreure gihadistes de Txetxènia o Tunísia i per justificar la seva tirania a les àrees que controlen. Però el sistema, copiat en gran part de Saddam Hussein, només funciona si els qui tenen el poder són capaços de continuar exercint-lo.

Però ara el poder dels islamistes s’està erosionant, i això ho veu tothom clarament. Tan bon punt l’EI perd el control d’una zona, els habitants ja no han de mantenir-se lleials al grup. Si estan realment convençuts, si creien realment en el califat, aleshores l’Estat Islàmic podria continuar existint-hi com una mena de poder fantasma.

A l’Afganistan, per exemple, el ressorgiment dels talibans es pot atribuir al fet que la seva ideologia va durar més que el període del seu domini. Un cop les condicions van tornar a ser favorables per als talibans –en aquest cas per mitjà d’un Govern corrupte que era defensat per les tropes estrangeres–, van poder tornar. Pel mateix motiu, Al-Qaida al Iemen sempre s’ha assegurat de no girar la població local en contra seu. Això pot haver dificultat que les conquestes fossin ràpides, però també ha impedit que els conquerits estiguessin decebuts després.

L’Estat Islàmic, en canvi, no ha esperat mai l’aprovació de la gent de la zona. Si hagués intentat guanyar-se el cor i el cap dels pobles en comptes de envair-los, no hauria crescut tan de pressa com va fer durant les primeres etapes i fins a la tardor del 2014. Però ara l’estratègia brutal se’ls gira en contra.

No hi ha cap ciutat ni cap poble a Síria o l’Iraq on la majoria de la població estigui entusiasmada amb l’EI, segons alguns fugitius i informants sobre el terreny. Les donacions de sang per als

combatents ferits, per exemple, s’han d’aconseguir per la força.

La major part dels habitants simplement intenten no estar al mig del pas i sobreviure. Estan espantats, i a més a més suposen que l’EI acabarà desapareixent a la llarga. Els líders locals i suposadament molts gihadistes estrangers es mantenen fidels al líder de l’EI, Abu Bakr al-Bagdadi, però hi ha poca gent que continuï donant suport a l’Estat Islàmic per voluntat pròpia. Guanyar-se

A dalt, soldats de l'Estat Islàmic. A sota, soldats de Suqur al-Sahara (els Falcons del Desert), branca de l'Exèrcit àrab de Síria aliat amb el Govern siríà, mostren una bandera de l'EI a Palmira, després d'haver-la alliberada de l'EI el 27 de març.

perquè podem anar de vermell! Sempre aniré vestida de vermell!”

Els perruquers, que no han tingut feina els últims dos anys estaven eufòrics per l'afluència sobtada de clients. Els homes es volien fer afaitar la barba. Volien pentinats a la moda, els cabells tallats curts i amb gomina; adéu a les obligacions dels temps de l'EI. Es podien tornar a veure homes jugant a cartes i a backgammon als carrers, fumant apassionadament.

Una amenaça persistent

Tot i així, l'Estat Islàmic no ha desaparegut ni de bon tros. Mentre els atacs aeris mortífers dels avions sirians i russos continuïn, i els sunnites continuïn vivint amb por que els xiïtes els matin, l'EI encara podria tornar fins i tot després d'una pèrdua total del seu califat.

L'organització terrorista ja havia estat gairebé derrotada del tot temps enrere a l'Iraq. Va passar a la clandestinitat el 2008 i havia estat gairebé oblidada quan de sobte va ressuscitar el 2012, més perillosa que mai. Per a l'aparell de propaganda de l'EI, ara això serveix de prova de la seva invencibilitat. “Ens van derrotar quan vam perdre les ciutats de l'Iraq i érem al desert sense cap ciutat ni cap territori?”, preguntava fa poc el portaveu de l'EI Abu Mohammed al-Adnani en un discurs incendiari. “I ens haurien derrotat, i vosaltres sortiríeu victoriosos, si conqueríssiu Mossul o Sirte o Raqqa? Per descomptat que no!”

L'EI va ser capaç de recuperar forces fa quatre anys perquè antics oficials de la intel·ligència de Saddam Hussein van unir-se als islamistes, uns professionals de la guerra que van ascendir ràpidament, van desenvolupar una estratègia a llarg termini i van modelar la tàctica del grup. L'EI també va treure partit de les circumstàncies, com ara una guerra a Síria i una política de discriminació sectària a l'Iraq que exclòia els sunnites del poder i dels càrrecs públics.

Ara la tragèdia de la batalla liderada per Washington contra l'EI és que es

limita als atacs militars a curt termini. La coalició ignora les condicions subjacents que podrien fer possible novament un retorn de l'EI.

Només uns dies abans que diplomàtics de desenes de països es compromessin a intensificar la lluita contra l'EI en una trobada a Washington a començament de juny, el secretari d'Estat dels Estats Units, John Kerry, va viatjar a Moscou. Portava un maletí ple de concessions que els Estats Units estaven disposats a fer a Rússia que permetrien que el règim del dictador Baixar al-Assad es perpetués al poder, si més no de moment.

El problema és que, mentre Al-Assad continuï manant, la rebel·lió contra ell no s'aturarà. La presència d'Al-Assad impedirà qualsevol acord real amb les diverses faccions opositores al país, i aquesta és la mena d'unitat necessària per fer desaparèixer l'EI.

En canvi, però, els EUA es permeten que els agafin avantatge, una vegada més, grups que també fan servir la lluita contra els islamistes per als seus propis interessos. El 19 de juliol unes bombes llançades pels EUA van matar més de 50 civils al nord de Síria, a la ciutat de Manbij, controlada per l'EI. Els nord-americans havien obtingut les coordenades de l'objectiu de les milícies SDF, liderades pels kurds, que a més de lluitar contra l'EI, intenten fer fora els àrabs de les zones situades entre els bastions kurds.

Avui dia els estratègs antiterroristes de Washington encara no han entès el funcionament intern de l'EI. Certament, molts encara es pensen que és fort fins i tot en els seus punts febles. “On Al-Qaida era jeràrquic i en certa manera controlat, aquesta gent no ho és”, va explicar fa poc l'ex-cap de la CIA Michael Hayden al *Washington Post*. “Tenen tota l'energia i la imprevisibilitat d'un moviment populista”. Això, tanmateix, és precisament el que no tenen. •

la població local no ha entrat mai en els plans de l'EI.

Amb aquest teló de fons, a les zones alliberades del nord de Síria sobretot les dones celebren la llibertat acabada de recuperar de maneres més radicals del que s'esperaria als seus ambients conservadors. La imatge de Souad Hamidi, de 19 anys, somrient mentre es treia el nicab, va donar la volta al món. “Mireu què portem”, crida una dona al vídeo. “Gràcies per alliberar-nos. Gràcies,

Traducció d'Arnau Figueras